

VITA
ILLVSTRISSIMI

AC
REVERENDISSIMI
DOMINI,

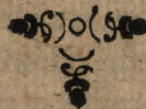
231. del. 4 H
D. SIMONIS
RVDNICKI
EPISCOPI VARMI.

ENSIS.
conscripta

A

R. P. IOANNESRYVVOCKI

Societatis Jesu.

BRVNSBERGÆ

Typis Caspari Weingärtner.

<http://rcin.org.pl>

2407 3610

ILLVSTRISIMI

REVERENDISSIMI

HOMINI

D. SIMONIS

RVDNICKI

EPISCOPI VARMIAE

EPISCOPI

CONSECRATI

N.

R. P. JOHANNES RYVOGHI

SECRETARIUS

~~2182~~

XVII. 2. 248

BRUNNEN

BRUNNEN

Vibus nominibus adductus fuerim, vt Simonis Rudnicij Episcopi Varmiensis, viri integerrimi, vitam conscriberem, omittendum esse non putauit. Scio enim

Causæ Scriptionis istius

plerosque ad priuatum officium curam istam vocaturos: quibus constat meam omnem fortunam, ac literarum, quodcunq; illud est, nomen ab institutione ac impensis Rudnicij venisse. Alij referent in Alberti Rudnicij Præpositi Varmiensis vota, quasi à meo calamo æternitatem illi voluerit prouidere, quam suis Virtutibus eximiè promeruit. Hæc rationum momenta quemadmodum excusare non possum, ita non esse in medio relinquenda existimo. Habebo gratiam, si qui me gratitudini operatum esse dixerint, et stylum ad Patroni Virtutes per æstimationem beneficij transtulisse. Nec eos morabor, qui ad hominem amicissimum primos meos instinctus referent: satis quippe gnaros, nihil illi, utpote inanis omnis famæ hosti, hac in re propositum fuisse, quàm Patruī sui virtutes in lucem asserere. Latius interea meos ego sensus profero, publicæq; rei interfuisse aio, ne tantus vir posteriorum memoriam effugeret. Diu hoc expectabat Prouincia, cui præerat: diu Aula, in qua sanctissimè vixit: diu Regni Antistites,

quædam priuatæ

quædam publicæ,

qui

qui eius decora profecuti sunt suis. Publicis his omnium desideriis priuatam meam pietatem non conjunxisse, videbatur mihi prorsus difficile. Rem itaque aggredior.

Rudnicianæ
familie no-
bilitas

Rudniciorum Gens clara semper per Poloniam fuit. Quum adhuc nobilitatis ea, quæ nunc est inter Equites, non fuisset æqualitas legibus statuta, titulis distinguebatur à cæteris, et vocabantur Comites de Behc̄zice. Nunc prærogativam istam, familijs omnibus ad parem generis potestatisque gloriã traductis, in fastis domi retinent: promunt autẽ apud exteros, qui sanguinis claritatem varijs gradibus componunt. Eam ob causam facili via ad dignitates omnes à principio ibant. Nullum est pro summis Magistratibus in Repub: subsellium, in quo stemma Rudniciorum non reperias. Sed longum esset retexere, quibus in honoribus ad nostram vsq̄ ætatem vixerint. Quà latè patet Polonia, plurimis prouincijs suum nomen infuderunt. Siradiam tamen ampliùs incolunt, terram magnorum virorum feracem, et Senatorijs trabeis per plurimas curules sparsis celebrem. Hic ortus est ex Nobilissimis parentibus Simon Rudnicus anno sesquimillesimo quinquagesimo secundo, 13. Calend. Nouembr. fratre Ioanne, Castellano Siradiensi, natu minor. In do-

honores

et
amplitudo.

Simonis
Rudnicij na-
tales.

doles eximia, animiq; vigor excitatus, parentes sponte promptos excitauit, ut optimis moribus imbuerent, promouerentq; igniculos, quibus ad literarum tractationem ferebatur. Domi initia in sinu paterno accepit: Callissij deinde et Cracouiæ in humaniorum literarum cultu annos aliquot posuit: quo profectu licuit postea agnoscere, quum in omni confesso, et apud diuersas nationes Latinè, et quidè eleganter loqueretur. Pietatem autem vtroq; in Collegio adeò familiarem habuit, ut iam pleriq; in ipso tenerioris ætatis flexu sacerdotium ipsius præciperent. Vbi verò gustus gloriæ sensim peruasit animum, de exteris regionibus cogitationes suscepit, ut inter literarum curas positus, mores simul Gentium ac ingenia cum delectu exploraret. procul ab illorum proposito, qui plura videre quàm obseruare malunt. Bononiam ergo missus Philosophiæ et iuri Canonico tres integros annos impendit. Inde Romam transfuit, ut quæ calamo memoriâq; exceperat inter privatos parietes, in Romana Curia exerceret. Neq; interea Oratoriæ facultatis Historiæq; curam Teuerioribus his disciplinis abrumpebat; quòd sciret, duobus his velut fulcris ciuilem peritiam communiri. altera enim dicendi materiam suggerit, altera

indoles,

institutio
tam in Pa-
tria

quàm apud
exteros.

verbis

verbis argumentisq; Boni Ciuis dignitatem ab-
soluit. Erat tum Romæ Stanislaus Hofius Car-
dinalis Varmiensis Antistes, vir quem omnis
ætas prædicabit, nulla satis mirabitur. Videbat
is in illo Orbis comitio ex Polono Imperio plu-
rimos; et, ut erat acer ingenio, in singulorum
moribus dotibusq; naturæ, futuros successus no-
tabat. Delectatus præ alijs dicitur magnoperè
Rudnicij consuetudine, quòd ad modestiam
grauitatemq; compositus, neq; ætatem in ludi-
cris consumeret, neq; cælestibus propositis
ullo modo vitam institueret dissimilem. Cre-
diderim diuinis instinctibus actum fuisse v-
trumq; ad hanc animorum societatem: alterũ,
ut se magno rerum æstimatori in spes non vanas
porrigeret: alterũ, ut coleret velut succes-
sorem. Plura postea in Rudnicio emicuerunt
virtutum ornamenta, postquam inter familia-
res continuosq; Hofii adlectus est. Quæ enim
erant animi decora ita illi ad exemplum imita-
tionemq; necessaria, ut ea in suo Cardinali non
haberet? Quanquã enim hic primarios pulcher-
rimarum actionum splendores privatis exerci-
tationibus tegebat: publicos nihilominus esse
voluit, qui in Ecclesiæ commodum spargi de-
bebant, poterantq; alijs prodesse. Aula proinde
illius passim Schola Præsulum Sacerdotumq;
audie-

Plauerunt
Hofio Car-
dinali eius
virtutes.

Eum proin-
de inter su-
os familia-
res retulit.

exemplo ad
magna im-
pulsit:

audiebat, quòd bene formatos in diuersa subse-
lia dimitteret. Neq; satis erat bonis exemplis
institutionibusq; imbuisse, quos magnis officiis
perspiciebat idoneos: providebat illis insuper
Ecclesiastica munia, ut velut in gradu ad maio-
ra poneret, obseruaretq; simul, quâ ratione doc-
trinam ac monita in actione deducerent. Quum
iam laboribus honoriq; maturum vidisset Rud-
nicium, adiit Pium v. Pontificem Maximum,
multaq; in commendationem sui familiaris
præfatus, obtinuit demùm, ut Custos Gnesnen-
sis atq; Vniejouiensis Archidiaconus esset. Ita
afsecutus est Clemens Patruus, quod diu anxie
cupiebat, ut Nepos Custodiam Gnesnensem
Coadiutor teneret. Virtuti autē, non sanguini
favorem hunc tribuebat: gnarus, difficilem
esse primum in altiora conscensum, nisi aliquis
connitentem manu attollat. Multorum dexte-
ritas alioqui magna et ingentibus factis idonea,
hæsit in plano, quum nullus à principio patro-
nus accurreret. Fit tamen interea, vt pleriq; ali-
orum patrocinia infra vota tractent, citòq; ex-
pleant animos majorum capaces. At Rudnicus
pusillanimitatis esse censuit, in primum se ho-
norem toto pectore involuere, et gradum ac-
cipere in quietem. Quamprimum in Patriam
rediit, contulit se in Aulam Stephani Regis,

beneficis
Ecclesiasti-
cis ornavit,

ad eursum
veræ gloriæ
instruxit

In Aula
Stephani
Regis

quam

proficiebat
ex conuersa-
tione

habita cum
peritis

et cum pro-
batis uiris,

Eundē uitæ
tenorem sub
Sigismundo
Rege, indus-
trio ingeni-
orum in-
spectore,
retinuit,

quam doctissimi cultissimiq; viri impleuerant. Ibi potissimum iungebat se illis, qui Regio lateri propius hærebant, tanquam emeritæ virtutis testimonio ex hac Principis dignatione notiores. Ex eorum commendatione id præcipuè in animum referebat, quo in DEI cultu rerumq; ciuiliū peritia proficeret: dedignatus semper mutuas obsequiorum ludificationes, quibus hodie permulti aulicam vitam ostentant. ipse alioqui semper candidus; neq; prælargè tegebat, si quid displicuit! neq; aperiebat immodicè. Singula temperabat ex legibus prudentiæ. certus, sinceritate amorem conciliari, quemadmodum sub dubia humanitate non raro bona fama periclitatur: Vitia autem cum primis fugiebat in alijs, ne sibi ex consortio adhærerent, aut facerent saltem opinionem incauti. Nescio enim, an aliquid magis omnia crescendi argumenta in pejus transferat, quam suscepta improuidè sodalitas: idq; usitato hominum iudicio, in sociorum moribus mores alterius inspicientium. Hanc deligendi consuetudinem tantò impensius postea tenuit, quum à Sigismundo Rege, Stephani successore, estimari cæpit. Solertissimus hic erat Princeps in noscendis ingenijs. Quos magnæ famæ modestæq; conuersationis esse didicerat, præsertim si cætera

teræ dotes accederent, eos minoribus subsellijs accipiebat : speculatus è longinquo, quibus virtutibus vitijsuè honorem stiperent. Quos constantes reperiebat, non idcirco statim majoribus admouit, ne primas industriæ vires validioribus officijs læderent. Hac ratione, sperandi patientia veniebat in meritum, & ambitio mitescebat cum tempore. Allegerat et Rudnicium inter Secretarios, diuq; sub hoc titulo tenuit: sed nomen hoc non sinebat esse otiosum. quod erat indicio, non desitutum Principem benefacere. suggererat ex occasione varia negotia, quæ Commissarius aut Legatus conficeret. Quo in munere planè multiplici, & ad arbitrium Domini diuerso, decem et octo annos integrè versatus, laudem quidem obtinebat maximam, sed fortunam non promouebat: siue quòd, ut erat magnæ moderatio- nis, operi intentus mereri maluit, quàm commendatione meritorum Regias aures pulsare: siue quia indecorum esse putauit, præmijs tempus præscribere : quæ utiq; honorificentius veniunt non impetrata. Neq; hæc ei malè cecidit sententia. Rex enim omnibus simul sub aspectum positis, ne rogatus quidè Regentem minoris sigilli, nō sine quorundam inuidiâ dixit, Tilicio tunc Procancellarij munus obeunte.

et idcirco ad
varia
munia ad-
hibitus est.

Regens
imprimis
Sigilli

B

sed et hoc

deinde ma-
jor Secreta-
rius
dictus

sed et hoc munus dignitas tantum fuit ; aut , ut
quod summum est dicam, dignitatem merendi
locus. Adhuc enim patrimonium impensis fa-
tigandum erat, quæ non exiguæ honoribus
debentur. Triennium in hoc officio, singula-
ricum dexteritate posuit : hęc jam felicior,
quod Regijs oculis propius admotus, virtutes
suas sine interprete posset promere. Neq; is erat
Sigismudus Rex, ut diligentissimam ipsius in-
spektionem quisquam fugeret : & Rudnicus
sibi præscripserat, summam muneris bene gesti
in Regem extendere. Vbi hæc cogitatio semel
sedit, sub ipsis curis alacer incedit animus, et
lætus, quoties negotiorum difficultas humeris
magnâ mole incumbit. Nihil enim magis ad
res integrè gerendas juuat, quàm si quis propo-
situm suum cum Principis uoto conjungere labo-
ret. Hinc ardor non deses nascitur : hinc in-
quietum agendi studium. Tantò namque
plus voluptatis in sudoribus sentitur, quantò
publici finis summæque potestatis major est
respectus. à quo qui recesserit, næ ille mani-
bus demissis omnia peraget, nec sui compos,
nec muneris securus. Quæ in consideratione
quum honore concesso uteretur, factum est
ut quantum Princeps in ornando prius cun-
ctabatur, tantum postea properaret. Dixit

eum

eum majorem Secretarium, quod onus ego inter laboriosissima Aulæ officia meritò numerauerim. tum statim accessere et alij sanctiores opulentique tituli, quòum Præpositus Pofnanienfis, Scholafticus Lancienfis, Canonicus denique Cracouiensis ac Varmienfis dictus est. Ex quibus id commodi nactus erat, quòd ad ampliffimam dignitatem speciofius gerendam ftipendium non exiguum fuppeditarent. Et hæc mens fuit Principis multa fimul conferentis, ne aut honor efferet inane nomen fine hoc neruo, aut tantum opportunitatem dediffe videretur paternas opes affligendi. Quâ autem folertiâ ac approbatione munus Secretarij Majoris gesserit, fupfluum est recenfere. Quid enim non perageret feliciter, qui rerum ciuilium notitiâ facundiaque adeò pollebat, ut maximis ardui officij laboribus nunquã exhauriri poffet; supererant potius vires ad plura præftanda. Quam facilitatẽ Sigismundus Rex quòum obferuaffet, voluit ut Referendarium Regni fimul ageret; qui honor in Rep: multum est difficilis, Regumque aures tractat. Promptam autem requirit eloquentiam, ut fimul populorum negotia ex fide recitet; fimul Principis fenfum explicet digniffimè. Terfa prudensque fit, neceffe est, dictio, quæ summo in Rep: auditori placeat: magnifica, ne

additis ali-
quot opu-
lentis titu-
lis,

Et quia
fufficiebat
pluribus eu-
ris, etiã Re-
ferendarium
Regni fimul
egit

magna eum
dexteritate,

eloquentia,

ingenio,

approbatio-
ne

et decoro,

non sine af-
sidua fui
ad
grauiora
negotia
tractanda

loquentem alieno ore maiestatem, indecorè
submittat. Illud gratiam verborumque pon-
dus: hoc rationum momenta exigit, atque ab
ijs solis bene beateque peragi potest, qui ani-
mum magnis et non suis cogitationibus im-
buerunt. Ibi artem licet non tam ostentare,
quam non promere: hic major venustas est,
quam grauitas absoluit. Præclarè hæc noster
Rudnicius præstitit, quia sublime et erectum
ingenium ad solij reuerentiam instruxerat: a-
deò verò decenter, ut, quum obsequiis nutum
Principis præueniret, in ipsius animo ac pec-
tore vixisset, quum desideria omnium impleret,
eorum cogitationes præcepisse videretur. Ita
factum est, ut et Principis æstimationem his
moribus occuparet, et in illa positus sollicitâ
Curia meditatione probaretur à singulis. Ac-
cedebat ad commendationem opinio virtutis,
et corporis species. serius vultus, gravis actio,
serena frontis seueritas, compositus membro-
rum modus, decora staturæ proceritas, digna
erant ornamenta, quæ sceptris è vicino afful-
gerent. His dotibus addebat gratiam frequens
cum probatissimis viris conuersatio. In ho-
rum confesso audiebat et loquebatur magna:
vitia fori ab honestate et tribunali seponebat:
patriæ libertatis notas, leges, exempla inuicem

con-

conferebat, quâ consuetudine providit, ut semper velut in theatro viueret; nec prodiret vnquam in publicum tanquam nouus, ut disce-
ret, sed exercitatus, ut nota perspectaque promeret. imitatus pugiles, qui præludia extra spectatorû oculos habent, ut in mediâ lucem producti, magnam semper et totam statim famam occupent. Amicos autem sic coluit, ut cum fortuna non mutaret. diuersus ab eorum inconstantia, qui vsque ad honores familiaritatem alunt, et postea malunt clientes; quasi altiùs positos non amari deceat, sed coli. Malè profectò ascendunt, qui quos intimos habebant, in imo deserunt. Ille verò quem desereret: eo enim iudicio amicos legebat, qui virtutibus suis reperere per vilia non poterant. quidâ in curulibus Senatorijs sublimes, quùm ex præstanti ingenio primoque dignitatis gradu, magnum fore conijcerent, amorem prævenerunt: alij libenter secuti sunt, quùm ex sinceritate omnia, nihil per simulationem agi viderent. quæ virtus hodie a plerisque malè intelligitur, putaturq; prudentia sub persona occurrere. Et sanè sic à natura compositus erat Rudnicus ad grauitatem, ut vultu ludere amicitias non posset, falsos affectus pingere nesciret. verbis verò abuti ad benevolentia fabu-

præparati-
one.

interim in-
amicorum
constanti
cultu

sincerus sem.
per fuit

lam, & ore tantum, non etiam animo loqui hor-
rebat prorsus. Qui ex arte viuebant, laterique
ipsius jungebantur, obsequiis colebat, ne of-
fenderet; quod ipsum summæ artis fuit, sic trac-
tare ejusmodi humanitatis artifices, ut nec ad
ad intima admissos se gaudere, nec rejectos esse
queri possent. quo effecit, ut, quum alij fuge-
re soleant, à quibus se intelligi sciunt, eum
idcirco suarum causarum arbitrum judicemque
mallent, quod in Acta æquè ac animum ni-
hil præter veritatē referri viderent. nimirum
non tantum officij auctoritas apud ipsum, sed
ipse quoque in suo munere quærebatur. sua
curant qui illud agunt: hoc, maximum est inno-
centis vitæ testimonium. Neque nunc plures
bene gesti muneris rationes commemorabo,
qui copiose vixit, in ejus laudibus properan-
dum est. ipsa candida laborantium sub nar-
ratione virium confessio, laudationis instar
haberi debet.

Tandem a
Rege nomi-
natus est
Episcopus
Warmien-
sis

Et jam me etiam Episcopalis ac Senatoria
dignitas ad se vocat. Adeptus enim erat vtram-
que, ut haberet testimonium industriæ bene
collocatæ, et majoris collocandæ spatium. A-
bibat tunc ex Episcopatu Warmiensi in Vla-
dislaviensem Petrus Tilicius, vir singularis pru-
dentia. sedem illam statim Sigismundus Rex

Rudnicio

Rudnicio præ alijs obtulit. Collegium autem
Basilicæ Varmiensis fauorē hunc liberis omni-
um suffragijs probauit pridie Non: Nouēbr. an-
no salutis quarto supra Millesimum sexcen-
tesimum. Seruat enim Varmiensis Cathedra
vetustam illam suæ Ecclesiæ libertatem, cum
qua Reipublicæ Polonæ accessit; et Rege
ad quatuor Candidatorum, qui sint è suo gre-
mio Canonici, nominationem admissō, electi-
onem sibi retinuit, ut hac ratione et Rex in Se-
natorem, et Cathedra in Præsulem, exquisi-
tissimo delectu conueniret. Quam prærogati-
vam hæctenus Principes eò benigniore manu
tractabant, quò sedes illa promptius suorum
jurium decora Regno seruanda defendendaq;
commisit. Rudnicio autem amplissimus hon-
or accedebat, quòd tam insigni commenda-
tione, tam multis votis ad infulam iret: viro
præterea nobilissimo succederet, qui officij isti-
us numeros omnes impleuerat. Consecratus est
anno millesimo sexcentesimo quinto Varſauia, quò
tempore Senatus et equestris ordo Co-
mitia faciebat. Inde, quò citiùs curam gregis
commissi gereret, Varmiam adiit, ipsa die, quæ
Palmarum dicitur, non sine præſagio (ut tunc
multi diuini vatesque esse volunt) ominan-
tium, florentem palmaremque Prussia feli-

electus à
Ven. Capi-
tulo War-
mieniſi

Conſecra-
tus sub
tempus
Comitionū
Warsauia.

Adiit Var-
miam

et officio
Episcopali
diligenter
inspecto,

ad magnas
virtutes,

imitatio-
nemque
suorum
antecesso-
rum

citatem. Quæ causa, præter alias complures, ex non uanis rumoribus habitas, ad lætitiã omnes exciuerat, cogebatque sub tempus quadragesimalis luctûs gaudere. Ibi gubernationem solenni sacramento suscepit: simul autem designauit, qui à Vasallis ac Ciuitatibus fidelitatem verbis ritè conceptis promitti audirent. Tum demùm ipse apud animum suum officij Episcopalis leges, limites, onera, pericula euoluere accuratiùs, inireque rationes, quibus suscepta semel moles in humeris securè consisteret. Exempla deinde antecessorum intueri, et quo excellerent suo in munere, deficerentuè scrutari anxie. Hosius potissimùm menti ipsius altè infederat, maximus in Tridentino senatu rerum fidei arbiter. Ejus virtutes jam antea cognitæ perspectasque sedulò ordinare cæpit, quò se faciliùs ad imitationem accingeret: nec tam succederet, quàm eundem magistratum continuaret. Et verò, qui recentem utriusque memoriam habent, et facta inuicem contulerunt, duos illustres viros Hosium et Rudnicium in unum exemplum confundunt; aut, si duo exempla faciunt, ita simul coiuisse asserunt, ut rem grauissimam alter præstiterit prior tempore, alter iudicio solertiãque absoluerit. Mihi verò non est ne-

cesse

neceſſe comparationem urgere ad laudem.
Gratulor potiùs Patriæ, quæ digniſſimos plures
Heroas officiis iisdem accipit: gratulor & in-
clytis Proceribus, qui pulcherrimam Eccleſiæ
faciem degeneribus diſſimilium factorum line-
amentis non variant. Coniecerat etiam ocu-
los in cæteros ſanctitate conſpicuos Præſules,
præſertim in Carolum Boromæum, et Rober-
tum Bellarminum, ſibi notiſſimos; ut ex illius
quidem vitâ ac monitis, hujus verò præterea
etiam libellis, quos aſſiduâ manu voluebat,
ſe in formam gregis expoliret. Ita perfectiſ-
ſimam omnium gerendorum ideam, velut pru-
dens architectus animo complexus, ad luſ-
trandam Diœceſim ſe contulit, adſcitis adiu-
toribus miſſisque in diuerſas partes, quò cele-
riùs mores Clerj, populjque neceſſitatem per-
diſceret. Rem enim tantam, in qua ſalus bea-
tæque vitæ ſecuritas vertitur, alijs ſemper re-
linquere, & non ad proprium aliquando reuo-
care calculum, magnæ eſſe præſumptionis exiſ-
timabat. Nam, ut adminiſtri ſint accuratiſſi-
mi, æquum eſt eorum diligentiam interdum
fulcire exemplo, ſemper autem plenioris no-
titæ fundamentum à ſua potiùs, quàm ab alie-
na habere conſcientia. Quò verò certiùs ea,
quæ apud ſe decreuerat, deſtinaret, euocauit

et aliorum
celebrum
Anticitum
ſe accinxit.

Vt populi
ſibi à Deo
commiſſi
mores me-
lius noſſet,

Ipe Diœce-
ſim luſtra-
uit,

Synodum
celebrauit,

C

ad

ad se Heillbergam Clerum Varmientem, in
quò non pauci Canonum diuinæque faculta-
tis consulti habebantur. Facilius enim suas
cogitationes promotum iri sciebat, quas com-
munibus placitis laudarent iidem, quibus cu-
ra seruandarum sanctionum imponenda esset.
Præcipuum fuit studium, decreta Concilij Tri-
dentini in templa æquè ac sacerdotum vsus
inducere. Neque defuit difficultas, quùm pro-
priæ consuetudini ritibusque antiquis tena-
cius adhuc adhærerent. Fortis nihilominus
ac benigna animorum tractandorum ratio om-
nia pèrrupit. Breuiarij Romani usus probatus;
cæremoniæ toti jam Ecclesiæ communes in
Cathedram admissæ. Quæ in ea Synodo de re-
bus ad Religionem cultumque diuinum perti-
nentibus: quæ de moribus formandis promul-
gata sint, uno uolumine habentur comprehen-
sa; sed adeò exactè, ut multorum instar libro-
rum esse possit. Quùm omnia ex sententia ac
voto cederent, fruebatur Præsul optimus suis
laboribus, neque sine lachrimis, quas gaudi-
um et honoris diuini vigor exprimebant, pro-
uinciam intuebatur. Simul autem accendeba-
tur magis, ne ea, quæ non sine magna animi
contentione steterunt, sensim inclinarent, ac
demum collaberentur. Quod ne accideret,
duabus

quæ in
Concilio
Tridentino
præscripta
sunt in u-
sum
deduxit)

& multa
alia utiliter
constituit.

duabus rebus potissimum effecit; exemplo imprimis, ac deinde indefesso studio. Re familiaris alijs, quos integræ fidei notæque sedulitatis seligebat, commissâ, sacra ministeria per se ipse obibat; eò magis ad singula peragenda integer, quò paucioribus rerum temporalium curis se onerabat. Templâ arasque dedicare, Clerum ordinibus sacris initiare, ad suam Cathedralam solennioribus festis excurrere in morem acceperat. Ibi nihil eorum, quæ lugubri passionis Dominicæ, læto Resurrectionis die fieri ex Ecclesiæ consuetudine solent, præmittere: pleraque etiam ultra muneris sui rationem agere. Non ille tunc horis matutinis, vespertinisve abesse, non causarum publicarum onere pietatem morari. statò æris campani signo, quo cæteri ad diuina euocantur, ita parebat, ut unum ex ordine diceres. Heilsbergæ verò quum degeret, aliquid præterea, majusnè an laboriosius dicam? perfecit. Arx ibi est ad ripam Allæ sita, magnifica, quamuis subtristis moles, solertis cuiuspiam machinatoris ingenio, ut olim mos ferebat, in quadrum extracta, pluribus arcibus versus portam extremam amplissimè proiectis. Eam inter ac Ciuitatem flumen modico spatio fluit, longiore tamen circuitu superari solet, ut viæ flexus in locum sacrum

Vt autem omnia in uiridi obseruatione essent,

nulli parcebat labori;

Cathedram Warmiensem statis temporibus adibat,

pöpulum
exemplo ad
pietatem
cultumque
Dei promo-
uebat.

desinat. Ab antiquo propter ædificiorum am-
plitudinem opportunamque annonæ copiam
eò loci sedes est Episcopalis, & sæpiùs habi-
tatur. Inde Rudnicius festis omnibus in ciui-
tatis templum commeari solebat. Non illum
distantia, non pluuium cælum, non ætas affecta
proximum in delubrū, quod in arce est peram-
plum, includebat: multòque minùs ad indul-
gentiam currùs inuitabat. Pedibus, et quidem
non rarò exulceratâ cute languidis, iter illud
arduum semper, lubricum sæpè ac molestum,
emetiebatur, ut rebus diuinis, ambulatorijsq;
supplicationibus palàm adesset. Gratissima fuit
subditis illa commeandi sedulitas, & pudebat
sub tanto exemplo pietatem laboriosè non
colere.

Quò meliùs
ex ordine
singula
perageret,

totum diem
pulcherri-
mâ disposi-
tione tran-
sigebat,

Primitias
dici Deo,

Et quia eò usque perueni, operæ pretium
est totam vitæ institutæ rationem ordinemq;
simul complecti, utili, ut arbitror, enarratione,
ut quem multa præclarè egisse sciunt, eius mo-
res animumque sub uno aspectu habeant. sep-
tem horis, sæpè paucioribus in somno positis,
tres ferè matutinas precibus cælestique exer-
cizio dabat. Tunc accuratiùs cum DEO tran-
sigure, piis propositis diem ordinare, diuinæ
scripturæ lectione se contra labendi pericula
vanamque pompam communire. si quid etiam
accidisset,

accidisset, quod moram non pateretur, in tempus illud veniebat. Expediebantur literæ, transigenda præscribebantur, & quidquid oportuit matutinis consilij disponere. Nec erat arduum omnia feliciter dirigere, quando singulis negotijs DEUS rerum agendarum arbiter ac veluti consultor adhibebatur. Postea sacrificantem de more sacerdotem audiuit, obortis interdum lachrimis, quas Seruatoris passi memoria prouocabat. sæpius verò ipse Sacrificium incruentum ex Christi institutione peragebat, cælestique epulo pascebatur; expiatâ prius noxarum confessione animâ; quam puram semper habere, tunc etiam purissimam ad tremenda mysteria afferre nitebatur. In reditu desideria subditorum audiebat, sed fronte placidâ, ne seueritas silentium proponendi querimonias imperaret: sed miti, ut egestas auxilium misericordiamque præsumeret. offensus vehementer, si supplicû genas illata iniuria lachrimis aspersisset: benignus, quoties aliquid in subsidium esset erogandum. De genu rogari ægerrimè tulit, obsequio hoc ad aras remisso. Ne titulos quidem & sui affectatam compellationem audire coram sustinuit; eò facilius, quò simpliciorem quisquam reuerentiâ attulisset, Auctoritatis metu territos & opem id-

rebusque
sacris :

alias matu-
tinas horas
audiendis
subditorum
necessitati-
bus

circò gestu magis quàm voce implorantes ac-
cedebat, quæstionibusque humanissimis inti-
ma ex animis vota eruebat. Libellos supplices
fumebat ipse in manus, & prompto responso
lætam à se dimittebat necessitatem. Ergo om-
nes velut ad Numen quoddam accurrere, Pa-
tremque communi & adhuc ubique super-
stite voce appellare: administri autem om-
nia ex fide agere; certi, nullos in vultu terro-
res, nullas præ palatio minas excubare, quæ
taciturnitatem læsis præscriberent: obuiæ au-
tem paratæque benignitati omnem acceptam
injuriam loqui posse. Sub hac facilitate & pa-
ternâ sollicitudine sua cuique libertas erat in
integro. seruitijs nulla vexatione auctis lætus
agricola infitebat. **DEVS** autem fauebat
æquitati, & omnia largè proueniebant. Di-
gressis cum gaudio miseris, pro tribunali con-
fidere solebat, & causarum forensium ambi-
gua audire, tam durus adversus preces & lach-
rimas, quibus plerique legum vice dimicant;
quàm cautus contra industrios æqui Rectique
hostes, qui callidâ intercessione iustitiam dif-
ferunt. Quæ litigantium partes in suam rem
protulerunt, conferebat cum legum peritis,
ut plurimum iudicio securiùs jus diceret. sen-
tentia autem omnis planè fuit decretoria, quæ

et litibus
definiendis
dabat.

non

non minus progressum litis sistebat, quam
cohibebat emptas stipendio voces Advocato-
rum, ne jurgandi materiam effugiis accende-
rent. Crudele enim esse censebat partes mo-
râ ac dilatione affligere: atterere cunctatione,
inhumanum. Tot negotijs lassus, quò vires
restauraret, prandebat circa meridiem. Men-
sa erat semper diues, magnifica, ac lauta: aber-
rat interim luxus omnis. Assidebat Clerus, &
frequens hospes, sacra scriptura vel Historia
ecclesiastica prælegebatur, & suus dabatur cibus
animo; nemine ex adstantibus assidentibus uè
auso silentium & attentionem violare. Ipse
hospitalitatis officia parcè initiò dispensabat,
veritus commoda piæ lectionis morari aut
corrumpere. Reliquum epularum tempus
humanitati largiùs concedebatur, & familia-
ribus colloquiis. Et veniebat facilè ex audi-
tis occasio mouendarum quæstionum erudita-
rum, tam in re sacra quàm ciuili. sed lepor,
urbanitas, & modesti joci seriam narrationem
temperabant, ne animus perpetuâ grauium
rerum tractatione læsus sensim ad actionem
languesceret. Ita frugali simplicioreque cibo
(hunc enim seligebat ex omnibus) & pulcher-
rimis disertationibus recreatus, ad solita
exercitia resumenda fiebat vegetior, Mox
enim

Refectio
corporis
erat mode-
rata

& cum
fructu ani-
mi,

enim eum in conclavi excipiebant iterum diuerſæ curæ. quidquid ab his ſuperfuit temporis, ſacræ lectioni ac precibus impendebat, donec tempeſtiua cœna ac poſtea neceſſaria quies utilem ceſſationem imperarent: ſi tamen hoc nomen merebatur ſomnus, ſæpius celeftibus ſuſpiriis, ac interdum diuerberatione ſui, aſperioreque decubitu interruptus.

Complures
alebat ſacerdotes

inſtituebatque,

Erant autem recensitorum ſuprà laborum ſocij ſemper aliquot ſacerdotes, quos magnjs ſumptibus in ſpem parœciarum alebat. Interea ſanctè religioſeque ſub oculis magni Præſulis uiuere, ritus pios decenter peragere, mundi-
tiam ſacræ ſupellectilis curare aſſueſcebant. Hos diuturnâ inſpectione atque experienciâ probatos ad populorum regimen dimittebat, ſimul atque parœciam quampiam animorum rectore viduam intellexit. Quippe timebat, ne per moram ex obitu abſentiæue Curionum aliquid templa detrimenti paterentur, & aris cultu diuino deſtitutis, noxiæ ac vitioſæ feriæ animos occuparent. Ad curam animarum abeuntes muniebat cohortationibus, &, ut erat tractandarum ipſe peritiſſimus, contra otium obfirmabat. Quò verò ſolertiùs ſingula peragerentur, & ipſa rerum ſacrarum magnificentia alacritatem in Clero populoque ſuſcitaret,
submit-

ut oportu-
nè in vacu-
as parœcias
ſubmitti-
poſſent.

Templis
ornamenta
prouidebat

submittebat templis ornamenta. Nulla est è præcipuis Ecclesiis, quæ in singulis ferè oppidis sunt Archipræsbyterales, quam integro, & quidem exquisito apparatu non instruxerit. Sed Cathedrali, quam suam esse sponsam sciebat, ornandæ operam præcipuam addixerat. Illi palatij sui decora omnia, illi quidquid pretio aut arte excellebat, velut sponsale veri in eam amoris pignus, transcripsit. Habuisset profectò locus ille, quo cum magnificentissimis quibusque certaret, nisi rapax Suetici belli immanitas, prohi dolor! seruandi industriam præuertisset. Ex tanta copia supersunt adhuc calix aureus, sex candelabra argento puro elaborata, infula pretiosis vnionibus insignis, crux argentea, aliaque pauca ministerij Ecclesiastici instrumenta, ex quibus de amissis conijcere liceat.

et potissimum ornauit Cathedrali.

Inter opportuna promouendæ rei Christianæ subsidia est Brunsbergæ Collegium Societatis IESV, quod primum in Polonia ab Hossio institutum, parens deinde plurium Gymnasiorum extitit, deductis in omnes Regni prouincias coloniis. Ex eo videbat Rudnicus iuuenes prodire bene in rebus fidei politioreque literatura exultos, & parœcijs excolendis vtiles: exiguam interim dotem, nec tot præce-

Brunsb. gensi Collegio subsidium maius prouidit.

ptoribus alendis parem. Quæ enim ab initio
satis superque magna fuere, aucto omnium re-
rum pretio, & pensione eadem incolumi, supra
modum decreuerunt. Literis præterea fun-
dati Collegij, in quibus promittebatur ordina-
rius prouentus ad ædificiorum restaurationem,
nondum erat satisfactum. Vtraque res piis-
simo Præsuli dignissima visa est remedio. Sub-
mittebat proinde crebra ad rem familiarem,
commodius tractandam donaria. addidit ali-
quot agricolas subuectionibus faciendis, agello-
que excolendo opportunos; quod etiam à Cro-
mero sequentibusque Episcopis factum erat;
denique promissione in Canonicorum Colle-
gio ventilatâ, annuam pecuniam ad reparan-
dam perpetuò fabricam addixit. Iuuenes etiam,
qui puram cum doctrina religionem è scholis
efferrent, alebat magnis impensis Brunsbergæ,
cæterosque Wormditi ad Brunsbergensium,
scholarum initia præparabat. Triginta omni-
nò, sæpè & plures erant, sub vno domestico li-
terarum actionumque omnium arbitro. His
vestitus, libri, & quidquid corporis schola-
rumque necessitas requirit, abundè suppedita-
batur. Non cognati solum sed & diuersi No-
biles ac plebei in partem istius liberalitatis ve-
niebant. Ex his vidit ipse plurimos magno

Et insuper
penes libe-
ralitatem
suorum
Antecesso-
rum confer-
uauit.

Alebat iu-
uenes com-
plures suis
impensis in
scholis.

cum

cum Ecclesiæ emolumento virtutem ac literas coluisse. Aliqui in Religiosorum familias transgressi: nonnulli ampla sacerdotia occuparunt, plures ciuilibus se addixerunt negotijs. Effecit hac munificentia, quâ etiam in priuato miseris innotuerat, vt inter Præsules ea tempestate benefaciendi studio ac liberalitate claros, Princeps meritò haberetur.

Quâ verò ratione Catholicam rem in Regali Ducalique Prussia fundauerit ac promouerit, restat dicendum. Inter Vrbes, quæ post factam à fide ac DEO discessionem, contumaces animos gerebant, erat Elbinga & Regius Mons. Vtrique magnæ vires à diuitijs, sed à fæderatis Hæreticorum factionibus longè maiores; quas vtcunque validè augebant nonnulli, qui gloriam, quam necesse erat ex sacrorum restitutione sequi maximam, Rudnicio inuidebant. Si tamen liuor ille à malitia animique prauitate fuit, & non potiùs ab ingentibus donis veniebat, quibus fauor emebatur. At Rudnicus vanis obrectatorum vocibus impedimentisque spretis aut superatis, Elbingam iure aggressus, effecit domum industriâ singulari, vt Regio edicto primaria Vrbs Ecclesia Catholicis cederet. Initiò aliquæ minæ intermania serpebant, & cogitationum periculosa-

Fidem Catholicam in Regali Prussia seriuè promouit

ablato Lutheranis Elbingensibus templo.

rum apud fautores opinio; sed perficere Rudnicio iam facilius erat, quàm incœpisse. Ut erat imperterritus, & in tractandis negotijs comis simul ac vehemens, Urbem ædemquè sacram ingressus, cum paucis Orthodoxis (populatio enim sacrorum ante sexaginta annos patrata, communem veræ fidei stragem fecerat) pius egit triumphum, Clerum induxit, & priusquàm dotem Magistratus præscriberet, de suo aluit. Regiomonti plus aliquantum difficultatis exantlandum fuit. In vna quippe vrbe negotium totius Ducalis Prussiæ agebatur, metuentibus Lutheriani Euangelij patronis, ne primo aditu facto, tota deinde noua superstitio in exilium erumperet. præsertim, quia Respub: antiquissimum ius vrgebat, quo primæ partes Romanæ Religionis, postremæ & tantum permixtæ dissimulatæque Confessioni Augustanæ præscribuntur. Nobiles præterea Catholici à professoriâ Islebiensium declamatorum linguâ, templa sua petebant mundari. Ante omnes rem hanc strenuis postulationibus egerunt Berzeuicius, Matthias Riwocius, & Ioannes Roscizewius, qui iura patronatûs in rem suam proferebant, neque vlllo modo cogi patiebantur ad dicendos Lutherianæ factionis præcones. Cæteri, qui hanc prærogatiuam in hæreditarijs fundis

fundis non habent, volebant libertatem sibi relinqui Oratoria noua extruēdi instituendique. Qui hæc à Duce Prussię exigebant, erant magni nominis viri. Eos inter Rudnicius non auctoritate solum sed etiam amicitia apud Electorem plurimum valebat, nec secus quam Pater honorabatur: quo etiam nomine Elector optimum Præsulem sæpè compellare solebat inuisebatque subinde Heilsbergæ tanquam amicum; nec erat quidquam adeò difficile, quod in eius gratiam non faceret. Nam & antiquissimas de Limitibus controuersias, quæ prædecessorum temporibus, non sine partium sanguine agitabantur, nominatis vtrinque arbitris, cum magna Ecclesiasticæ vtilitatis accessione sustulit: & prima posuit fundamenta pacis, quæ hucusque vicinos inter vtriusque Prouinciæ incolas sanctè religiosèque obseruatur. Huius familiaritatis priuilegio vsus est etiam Rudnicius ad rei Catholicæ propagationem, morasque omnes amouit, quæ progressum votorū sistere poterant. Erectū est ergo Regiomonti à fundamentis templum pro Orthodoxis, perpetuamque dote instructum: data libertas Nobilibus erigendi Oratoria: securitas prouisa transferentibus templa ad Catholicos ritus: poenæ in eos scriptæ, qui conuitijs aut scelere religionem

Auctoritate
nexus Re-
gia.

Et amicitia
Electoris
Brandenburgici,

Quæ etiam
vsus est ad
veteres de
limitibus li-
tes componendas.

Prouisa est
ergo Regi-
omonti no-
ua sacra æ-
des pro Or-
thodoxis.

infestarent. Quæ omnia priusquam pactionum
publicarum nomen obtinerent, excuti ingenio-
sè debuit vis priuilegiorum, feudi iura, aucto-
ritas legum, aduersarię sectę immunitas. Ne
autem partium conatus procederent, rationum
potestate certandum fuit, obicesque ponendi,
ne aduersus vetustissimam fidei originem he-
sterna conualesceret. Quàm feliciter eâ in re
sit laboratum, Rex postea estimauit, collauda-
tis sententijs, & in volumen Prutenę libertatis
iussis inseri. Rudnicius interim lætitiã non me-
diocri perfruebatur, quum verus DEI cultus
propagaretur, pulsisque Nouatoribus templa
Nobiles instaurarent, Berzeuicius in Lisnow,
Riwocius in Lencko, in Przelenk Rosciszeui-
us: Sadorscius verò Lindam, iam antea miracu-
lorum famã celebrem, Oratorio instrueret.
Quem locum Rudnicius, propter crebrum
populi concursum, adeo probauit, vt etiam ad
structuram plurimum contulerit. Inquies e-
nim & eiusmodi occasionum haud segnis, non
solebat fabricandi inuitamenta ommittere, qui-
bus cælestis veneratio crescere potuit. Vnde
& Heilsbergæ nouam titulo B. Stanislai Marty-
ris ædem extruxit, quum antea inter exiguos sim-
plicesque parietes Scholis superstructos tota
Polonorum deuotio perageretur; & imperfe-
ctum

Et alia plu-
res in di-
uersis Prus-
sæ locis,

In suis quo-
que Terris
templa,

ctum Vartenburgensium Minoritarum Cano-
bium ambulacris ac cellis, templum fornice
exornauit. Quanquam ne ruinas quidem
Arcium suarum pacato satis oculo poterat in-
tueri; ideoque potentiùs, quàm hæredes super-
damnis damnorumque periculis commoueri
solent, ferebatur ad restorationem. Hic a-
mor illum impulit, vt Arcem Brunsbergensem,
in eam, quæ nunc est, formam structis propug-
naculis portisque spectabilem redigeret. Resse-
liensem verò iam vna ex parte collapsam, tur-
ri ac muro, opere sanè pulcherrimo, commu-
niret. Multò vehementiùs autem illum tan-
gebat commiseratio calamitatis omnis, quæ
vastationem subditis minabatur. Tunc nec
sumptibus, nec sibi parcere sciebat. Patuit id
in illa famosa seditione militum, qui ob dilata
stipendia fæderibus iuratis conspirauerant in-
patriam, & mercedem quidem expectare videri
volebant, cæterùm prædas agebant ex Ec-
clesiasticis potissimum bonis, & æquè tunc
domesticis, ac Moscis antea, fuerunt hostes.
Multos hæc populandi licentiâ vicos villasque
affligerunt; prope desperantibus, præ cladis
magnitudine, Sacerdotibus, solitam ex agris
vtilitatem. Quæ miserabilis conditio ne por-

Arcesque
restaurauit.

Contra sed
ditiosum
exercitum
subditos
rario suos

rò Varmiam afficeret, & non tam damnū
(id enim leuius æstimari potuit) quàm tota
duraturaque prouentuum strages in campos,
ad agricolas extrema paupertas perueniret, mo-
lesta exactorū desideria suis ipse impensis com-
posuit. Quum verò iam ærarium cupidissimis
hominibus pacandis non sufficeret, argente-
am suam supellectilem impendit; & tum pri-
mum, consulto Pontifice Maximo, etiam E-
piscopales fundos in pignus dedit. insolitum
profectò calamitatum pretium, sed quod vni-
cum iam, exhaustis cæteris remedijs, supererat.
Hanc eandem curam in Senatorio munere fa-
miliarem sibi perpetuamque habuit; magno-
perè sollicitus, ne ex suorum consiliorum absen-
tiâ aut mora alicubi Patria succumberet. Eam
ob causam, quamuis sepè valetudo, postea ve-
rò etiam senectus labores excusaret, omnibus
Regni Comitij & Prussix Conuentibus inte-
rerat; dicere solitus, Senatores ne vnam qui-
dem horam sibi viuere debere; idque vnicum
esse veri erga Rempublicam amoris testimoni-
um, quod superata difficultas ostenderet.

His immorantem fractumque studijs
morbus Heilsbergæ inuasit, lentus quidem ini-
tiò sed non vnus; ipsâ prouectâ ætate colligen-
te in cumulum plures corporis ruinas: animus
nihilo-

nihilominus ad omnia integer erat, & tunc vel
maximè circa salutem æternam sedulus. ^{Mortè eius præcessit longior ægritudo,} Vi-
debatur ægritudo superari potuisse: sed tribus
ante obitum mensibus cælitus admonitum.
fuisse constat (quemadmodum ipsemet Sa-
cerdoti narravit, qui ipsius conscientiam mo-
derabatur) diurnæ vitæ spem nullam resta-
re. Stanislaus enim è D. Francisci familia
Vartenburgensis Guardianus, fatis ante annum
functus, quiescenti sub noctem apparuit, addi-
tis hisce verbis. Domine Episcopo, compares
te ad mortem: ex hoc morbo non euades. Ab
hoc tempore in memoriâ longioris vitæ nul-
lum habuit sensum; immò, quasi in ea visione
aliquas cælestis gaudij primitias delibasset, mor-
tis mentio illi fuit dulcissima. Proinde statim
ea adhibere cæpit, quæ morituris in promptu
esse debent. Expiavit totius vitæ noxas, acce-
ptoque cælesti viatico, etiam sacro oleo contra
ultimos hostiles assultus se muniri curavit.
Quidquid temporis ad mortem vsque superfu-
it, sibi impendit. Ita illi terrena iam fastidio
erant, vt præter DEVM diuina saperet ni-
hil. Sermo omnis spirabat pietatem, & ad
commendationem diuinæ misericordiæ, digna-
tionis, prouidentia ferebatur. Augustissimam
Virginem cæterosq; Diuos quum inuocaret, ita

& prædictio
o cælestis,

aliaque o-
mnia Chri-
stiana re-
media.

E

af-

Obitum i.
psius Var-
mia cum
magno lu-
ctu accepit.

afficiebatur, quasi iam beatos choros oberraret. In hac animi præparatione 4. Non: Iul: circa vesperam, annorum sexaginta nouem, ex quibus sedecim in Episcopatu vixerat, decessit. Cōploratio statim Aulæ totius ac Prouinciæ secuta ingens, quasi ipsa benignitas è terris aliò commigrasset. Nescio an Varmia effusiore luctu, virtutumque narratione Præsulem aliquem defleuerit. Interim solatio erat, quòd, quem sciebant mortuum, videbantur sibi adhuc spectare præsentem in tot præclaris monumentis, structuris, allocutionum memoriâ, denique in extremæ voluntatis scriptura. Fecerat enim in testamento quandam veluti præstitorum sibi obsequiorum summam, quando nullum ex familia aulica, nullam ex Ecclesijs, quarum censu vixerat aliquando, beneficio vltimâque amoris contestatione præterijt. Nec propinquiorum cognatorum fuit immemor; sed, quemadmodum antea neminem emptione fundorum, quod plerisque familiare est, ditauit, ita moderationem eandem moriturus non excessit. Volebat dici abundè suis prouidisse, quando hæreditarias villas Vnieiouiensi Collegiatae Ecclesiæ adscripsit, iure penes familiam relicto adeundi possessiones simul cum diuini cultus exercitio. Varmiensis interim

Testamen-
tum plane
Episcopale
confecit.

Cathe-

Cathedra hæreditatem ex triente occupauit :
cætera ad præscriptum distributa. Locum
sepulturæ sibi ipse in Cathedrali Ecclesia de-
signauerat, præextructo nobili monumento,
quod postea infesta Suecorum manus violauit.
Sed Capitulum Varmiese, vt gratam benefi-
centissimi Præsulis memoriam conseruaret,
propagaretque in posteros, impensis publicis
marmoream aram, sacratius nempe opus, priori
suffecit. Dies exequiis dat^o prid. Id. Aug. Certa-
tim ad extremam sui Præsulis pompam attulere
subditi vectigales lachrymas: Brunsberga verò
etiam addidit copiosiore præ alijs honorem,
quando euntem in tumulum obuiis ducentis
in pullo amictu equitibus accepit, & Fraum-
burgum deduxit. Ita tunc supremâ lamenta-
tione Præsul. comploratus, compositusq; est; si
spectes animi ornamenta, ciuilis prudentiæ glo-
riam, egregia facinora, amplissimus: si fidem,
DEI cultum, deuotam liberalitatem, piissimus:
si Regis æstimationem, Regni desideri-
um, prouinciæ vota, consiliorum
successus, felicissimus,

In Cathedra-
drali Eccle-
sia tumula-
tus est.

~~DUBLET
Bib. Jag~~

